

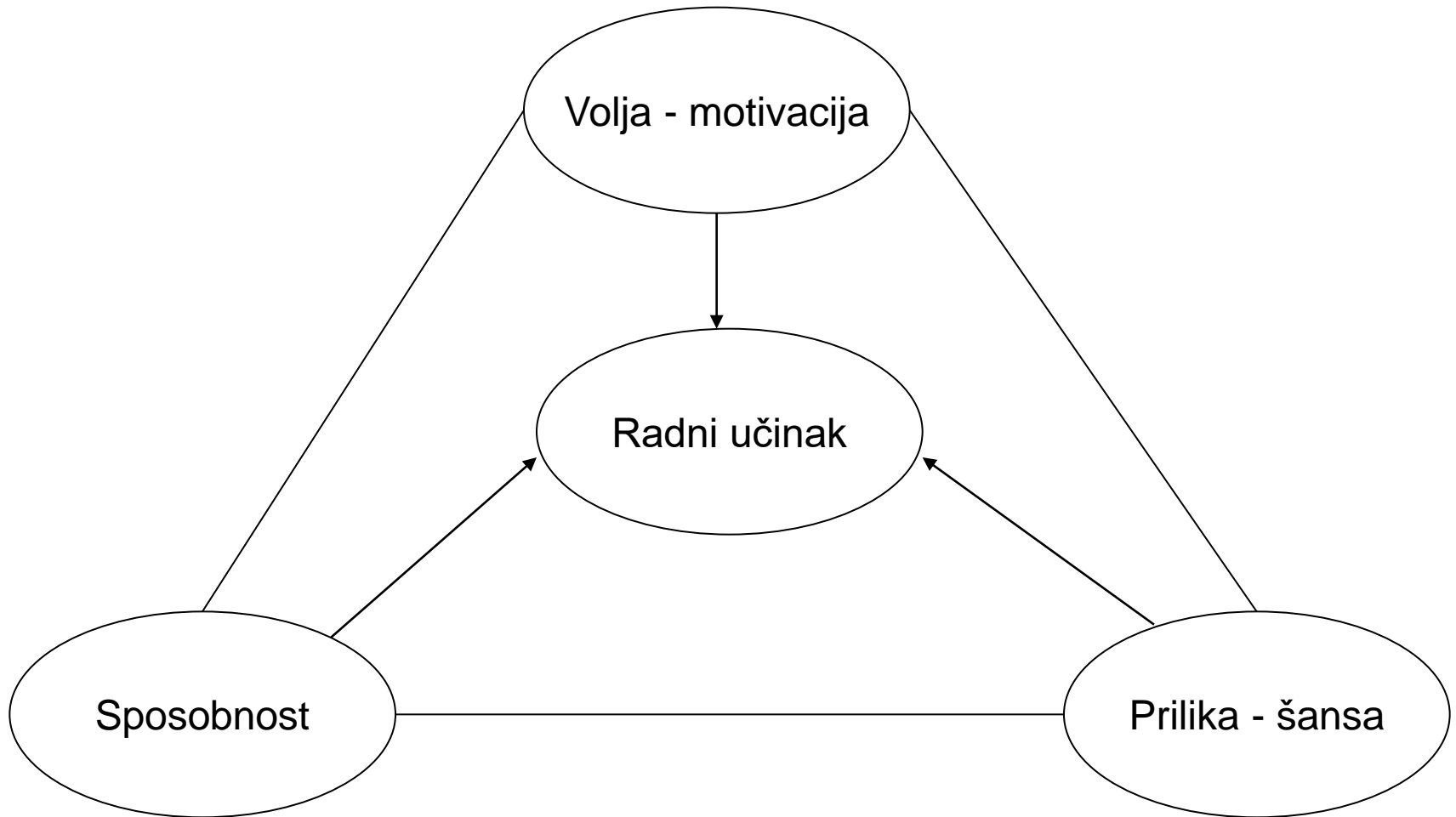
ORGANIZACIONO
PONAŠANJE
- PETA LEKCIJA -

Motivacija

“Šta je to što pokreće ljudsku aktivnost?”

Determinante učinka zaposlenih

Motivacija

movere (lat.) = pomerati

= proces pokretanja, usmeravanja i održavanja ljudskog ponašanja ka određenom cilju

- *3 elementa:*

1. potreba (stanje nedostatka ili psihološkog/fiziološkog disbalansa)

2. pokret – usmeren ka cilju (akcija koju preduzimamo da bi otklonili nedostatak)

3. nagrada – zadovoljenje potreba

Teorije motivacije

1. Teorije sadržaja = *šta* pokreće ljudsko ponašanje?

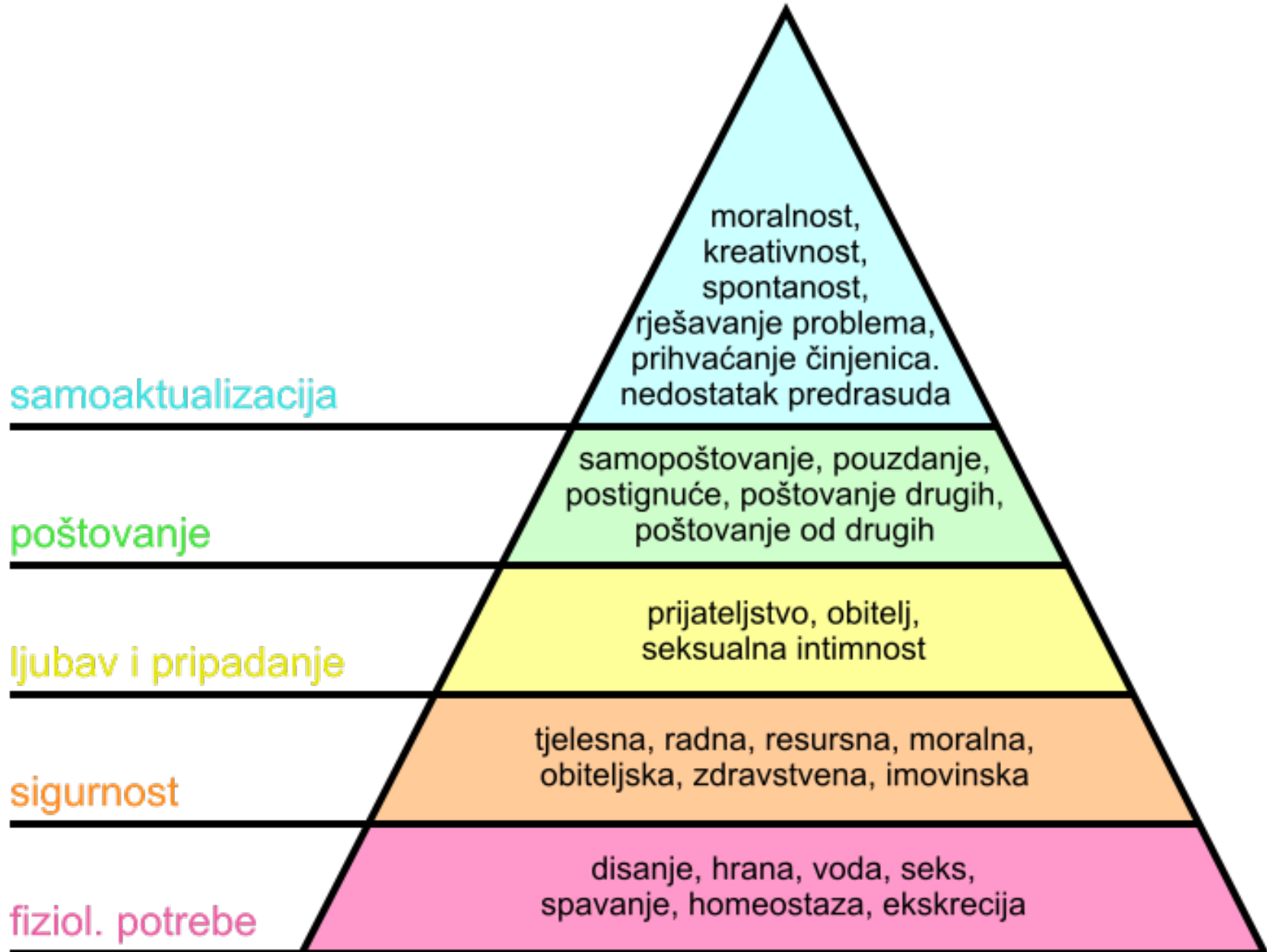
- 1) Maslow-ljeva teorija hijerarhije potreba
- 2) Alderfer-ov ERG model motivacije
- 3) Herzberg-ova teorija dva faktora
- 4) McClelland-ova teorija potreba

2. Teorije procesa = *kako se* pokreće ljudsko ponašanje?

- 1) Teorija postavljanja ciljeva
- 2) Teorija jednakosti ili pravičnosti
- 3) Teorija očekivanja

1. Teorije sadržaja

1.1) Maslow-ljeva teorija hijerarhije potreba

1.1) Maslow-ljeva teorija hijerarhije potreba

- ljude pokreće pet grupa potreba koje su hijerarhijski uređene
- hijerarhijska uređenost = postoji redosled zadovoljavanja potreba. To znači da se potrebe “višeg” reda (potrebe ljubavi ili pripadanja, poštovanja i samoaktualizacije) ne mogu zadovoljavati sve dok se ne zadovolje potrebe “nižeg” reda, odnosno potrebe bliže osnovici hijerarhijske piramide
- zadovoljene potrebe prestaju da budu izvor motivacije i tu ulogu preuzima viši nivo potreba, odnosno dok se ne zadovolji npr. potreba sigurnosti potreba ljubavi i pripadanja ne može biti motivator

1.2) Alderfer-ov ERG model motivacije

- 3 vrste osnovnih potreba:

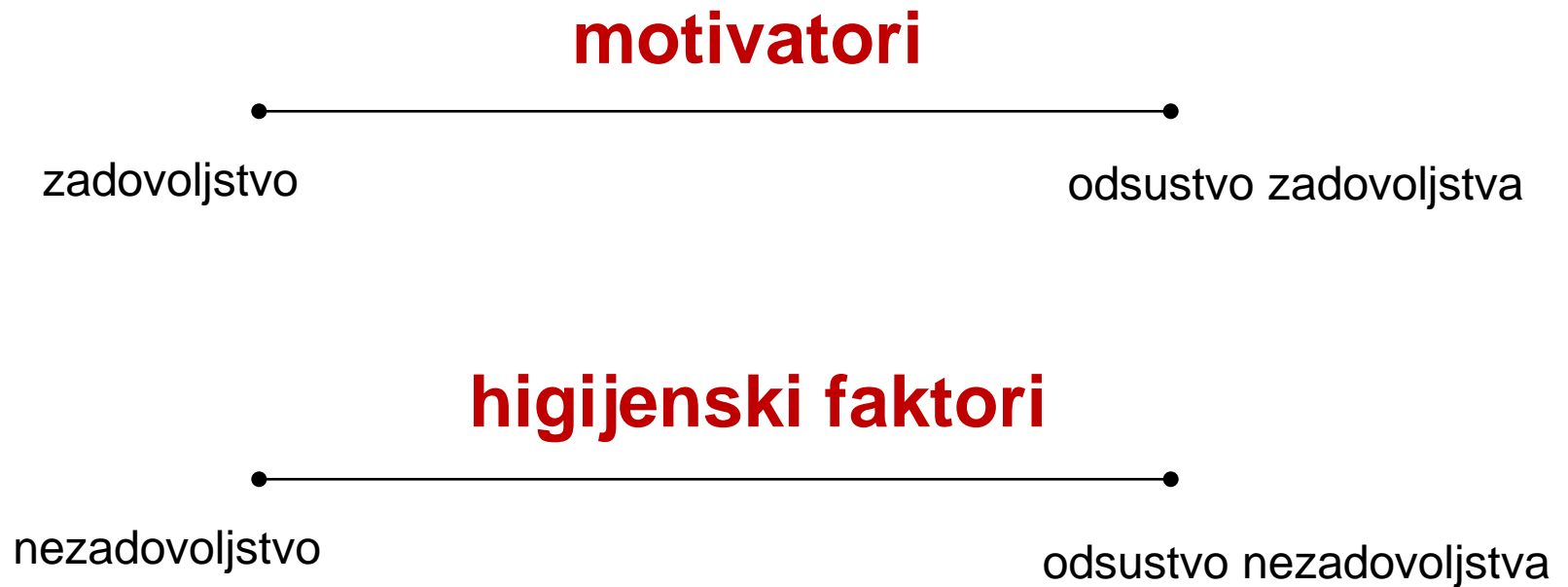
1. Egzistencijalne potrebe (**E**xistence) = osnovne materijalne potrebe, uključuju Maslovljeve fiziološke potrebe i potrebe sigurnosti
2. Potrebe povezanosti (**R**elatedness) = negovanje ljudskih odnosa, druženje, pripadanje grupama, ...
3. Potrebe rasta (**G**rowth) = želja za ličnim razvojem, rastom, usavršavanjem, napredovanjem, učenjem, ...

1.3) Herzberg-ova teorija dva faktora

- motivaciju zaposlenih regulišu dve grupe faktora: *higijenski* i *motivacioni faktori ili motivatori*
  - zadovoljstvo i nezadovoljstvo ljudi na poslu određuju različiti faktori. Prisustvo ili odsustvo nezadovoljstva određuju higijenski faktori, dok prisustvo ili odsustvo zadovoljstva određuju motivacioni faktori ili motivatori.
- = umesto jedne skale sa dva stanja: zadovoljstvo i nezadovoljstvo, postoje dve skale sa četiri stanja: skala nezadovoljstva zaposlenih čiji su polovi nezadovoljstvo i odsustvo nezadovoljstva i skala zadovoljstva zaposlenih čiji su polovi: zadovoljstvo i odsustvo zadovoljstva

1.3) Herzberg-ova teorija dva faktora

- 2 grupe faktora:

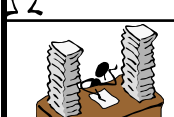

1.3) Herzberg-ova teorija dva faktora

motivatori

	Dostignuće
	Priznanje
	Posao
	Odgovornost
	Napredovanje
	Razvoj

higijenski faktori

	Plata
	Rukovođenje
	Uslovi rada
	Odnosi sa rukovodiocem
	Kontrola

1.3) Herzberg-ova teorija dva faktora

- Primer 1: ako neko ima visoku platu (higijenski faktor), to ne znači da je on zadovoljan, već samo to da nije nezadovoljan. Nasuprot tome, ako je plata mala, zaposleni će biti nezadovoljan i demotivisan.
- Primer 2: Ako posao nije izazovan (motivator), to ne znači da će radnik biti nezadovoljan, već samo to da neće biti zadovoljan. Ako posao pruža mogućnosti za učenje i razvoj, ako je izazovan i dinamičan, ljudi će biti zadovoljni.
- **Implikacija za menadžere:** higijenskim faktorima mogu se motivisati zaposleni samo do izvesne granice, odnosno isključivim oslanjanjem na ove faktore ne može se iskoristiti sva kreativna energija i potencijal zaposlenih. Da bi menadžeri iskoristili sve potencijale zaposlenih, oni moraju da ih motivišu i motivatorima. Isključivim oslanjanjem na povećavanje plate, ne može se ostvariti puna motivacija zaposlenih.

1.4) McClelland-ova teorija potreba

- *3 vrste potreba:*

1) Potrebe pripadanja (need for affiliation)

2) Potrebe postignuća (need for achievement) = potreba čoveka da postigne uspeh u onome čime se bavi

3) Potrebe moći (need for power) = potreba čoveka da ostvari uticaj na druge ljude

Poređenje teorija

Maslow	Alderfer	Hertzberg	McClelland
Fiziološke potrebe	Egzistencijalne potrebe	Higijenski faktori	Potrebe pripadanja
Potrebe sigurnosti			
Potrebe ljubavlji i pripadanja	Potrebe povezivanja		
Potrebe poštovanja	Potrebe razvoja	Motivatori / motivacioni faktori	Potrebe moći
Potrebe samoaktualizacije / samorealizacije			Potrebe postignuća

2. Procesne teorije motivacije

2.1) Teorija postavljanja ciljeva

- 1) svaki pojedinac ili grupa u organizaciji uvek treba da imaju postavljen cilj (SMART)
- 2) ciljevi treba da budu teško ostvarivi ali ipak dostižni
- 3) uvek treba davati povratne informacije o ostvarivanju ciljeva

~~“Radite najbolje što umete.”~~

2.2) Teorija jednakosti ili pravičnosti

= ljudi su motivisani kroz upoređivanje sa drugim ljudima sa kojima rade

- *Elementi upoređivanja:*

1. osoba koja se upoređuje
2. inputi koje ta osoba ulaže u organizaciji (rad, iskustvo, obrazovanje)
3. outputi koje ta osoba dobija ulaganjem inputa (novčane i nenovčane nagrade)
4. referentna osoba ili grupa
5. inputi referentne osobe
6. outputi referentne osobe

Rezultati

a. Jednakost

$$\frac{\text{Nagrada osobe}}{\text{Napor osobe}} = \frac{\text{Nagrada referentne osobe}}{\text{Napor referentne osobe}}$$

b. Preplaćenost

$$\frac{\text{Nagrada osobe}}{\text{Napor osobe}} > \frac{\text{Nagrada referentne osobe}}{\text{Napor referentne osobe}}$$

c. Potplaćenost

$$\frac{\text{Nagrada osobe}}{\text{Napor osobe}} < \frac{\text{Nagrada referentne osobe}}{\text{Napor referentne osobe}}$$

Mogućnosti zaposlenog u situaciji potplaćenosti ili preplaćenosti

1. Promena svojih inputa (npr. da smanje uloženi napor)
2. Promena svojih outputa (npr. da traže veću platu)
3. Promena percepcije sopstvenih inputa i outputa
4. Promena percepcije inputa i outputa referentne osobe
5. Promena referentne osobe sa kojom se porede
6. Promena posla i preduzeća u kom rade

= na motivaciju zaposlenih ne utiče stvarna nagrada za njihov uloženi trud već njihova percepcija pravičnosti te nagrade koja opet proizilazi iz procene njihove jednakosti sa nagradama drugih osoba

PERCEPCIJA PRAVIČNOSTI (JEDNAKOSTI)!!!

2.3) Teorija očekivanja - Vroom

= motivacija zavisi od snage očekivanja da će rad doneti rezultat

- Da bi zaposleni bio motivisan prema teoriji očekivanja:
  - mora verovati da će ako radi zaista uspeti da ostvari rezultat odnosno učinak
  - mora verovati da će ako ostvari učinak zaista dobiti nagradu
  - mora dobiti nagradu koju lično vrednuje

2.3) Implikacije za menadžere

- 1) treba poznavati zaposlene i znati koja nagrada za svakog pojedinca ima vrednost
- 2) treba poznavati očekivanja svakog zaposlenog
- 3) zaposlene treba uveriti da će njihov napor dovesti do ciljnog rezultata i da će oni biti sposobni da ostvare postavljene zadatke
- 4) zaposlene treba uveriti da će njihov rezultat sigurno dovesti do nagrade
- 5) treba biti pravedan